

4. solis – KUR MEKLĒT FINANSĒJUMU?

No citu pieredzes.

Kā smejas angļiski runājošā vidē, jauns bizness balstās uz trim F – *family, friends, fools* (ģimene, draugi un muļķi). Dažādi pēdējo gadu pētījumi par maza biznesa finansējuma avotiem Latvija liecina :uzsākot uzņēmējdarbību , vairāk nekā 60 procenti jauno uzņēmēju savas biznesa idejas īstenošanai izmanto personisko kapitālu. To veido paši iekrājumi, liela nozīme ir vecāku atbalstam , bieži vien palīdz draugi. Uzņēmēji atklāj, ka svarīga loma ir bijusi pašu uzkrātai naudai. Daudzi atzīst: savu biznesa ideju izlolojuši, būdami darbā ņēmēji, un vairākus gadus krājuši naudu savas biznesam. Vairākumam biznesa uzsākšanu bremzēja nepieciešamais starta kapitāls, jo agrāk SIA var dibināt ar vienu latu lielu kapitālu. Būtība biznesa uzsākšanai vajadzīga nauda, vienalga – tie ir 300 vai 500 latu, kā nu kuram.

Kādi ir finansējuma avoti.

Pašu kapitāls, ko veido tavi uzkrājumi. Te var palīdzēt ģimene, draugi, kaimiņi, noderīga ir iekrāta atvaļinājuma nauda vai dzimšanās dienās dāvāta naudiņa utt.

Valsts atbalsta programma. Pievērš uzmanību jauno uzņēmēju valsts atbalsta programmām. Ir vairākas institūcijas, kas rūpējas par uzņēmēju informatīvo, bet arī finansiālo atbalstu. Regulāri seko līdzi šo organizāciju mājaslapām internetā, jo katrai programmai ir savs sākums un beigu termiņš. Iespējams, programma, kas šobrīd ir aktuāla, beidzas jau pēc Īsa brīža, bet tā tiks uzsākta atkal pēc pāris mēnešiem. Tad tev jāgaida nākamais starta brīdis.

Vairākas programmas ir **Latvijas Hipotēku bankā**. Ieskaties mājaslapā www.hipo.lv . Izpēti *Altum* programmu, kur detalizēti vari izlasīt tās nosacījumus. Jaunie uzņēmēji var izmantot *Starta programmu*, arī *Mazo un vidējo komersantu mikrokredītus*, kur aprakstīti visi nosacījumi , piemēram, kredīta maksimāla summa ir Ls 3000, fiksēta procentu likme 5 – 8 procenti gadā, termiņš līdz pieciem gadiem, ir publiskas tās nozares, kurām kredītus piešķir. Programma *Mazo un vidējo uzņēmumu izaugsmes aizdevums* piemēro tad, ja tavs uzņēmums jau ir izveidots, tu esi ieguldījis savu kapitālu, bet izaugsmei nepieciešams, piemēram, Ls 5000 vai vairāk. Programmas *Komersantu konkurētspējas uzlabošanai* un arī *Apgrozāmo līdzekļu aizdevums lauksaimniekiem* paredzētas tiem, kas plāno nodarboties ar lauksaimniecību. Šai bankai pārstāvniecības daudzos Latvijas reģionos, tu vari vispirms visu izpētīt internetā, tad doties uz banku pie konsultantiem un paspriest visus jautājumus.

Lauku uzņēmējiem labs atbalsts ir **LAD – Lauku atbalsta dienests** -, kas nodarbojas ar lauksaimniecību un laiku pa laikam izsludina jaunas programmas. Nesen noslēdzās viens no LAD izsludinātajiem konkursiem par atbalstu uzņēmuma radīšanai un

attīstībai. Konkursa bija iesniegti 151 projekts. Seko līdzi, kad būs nākamais. To meklē www.lad.gov.lv.

Nodarbinātības valsts aģentūras. Mājaslapā www.nva.lv meklē programmu *Komercdarbības vai pašvaldības uzsākšanai*. Iespējams, arī šogad tiks izsludināts jauns pieteikums, tāpēc seko līdzi un raksti savu biznesa plānu. Iepriekšējo programmu dalībnieki, kuru biznesa plāni tika novērtēti un atzīti par dzīvot spējīgiem, saņēma vienreizējo atbalstu Ls 4000. Tam papildus sekoja arī mācības un konsultācijas. Tā, piemēram, Balvos tika atvērta kafejnīca *Saules puķes*.

LIAA – Latvijas investīciju un attīstības aģentūra – ir programma *Ideju kauss*, kas sāksies vasarā. Raksti un piedāvā sava idejas. Iepriekšējos gados pirmo triju vietu ieguvēji saņēma finansējumu savs biznesa īstenošanai. Meklē www.liaa.gov.lv mājaslapā. Tur ir dažādu veidu konkursi, semināri un citas aktivitātes jauno uzņēmēju atbalstam.

Pašvaldības. Regulāri ieskaties arī savas pašvaldības portālu mājaslapā. Arī tas palaikam sniedz palīdzību jaunajiem uzņēmējiem. Piemēram, Liepājas un Ventspils pašvaldības izsludināja konkursu uzņēmējiem, arī Rīgas dome. Nesen noslēdzas programma *Atspēries*, kur sadarbība ar *Swedbank* tika atbalstīti 11 perspektīvi, jauni uzņēmumi. Dalībniekiem bija iespēja saņemt līdz pat Ls 6000 sākotnējo izmaksu segšanai. Ideja bija dažādas – suvenīru, somu, apavu zoļu ražošanu u. c.

Ekonomikas ministrija. Mājaslapā www.em.gov.lv tu vari atrast visdažādāko informāciju un noderīgas saites.

Biznesa inkubatori. Noteikti izpēti informāciju par biznesa inkubatoriem http://www.liaa.gov.lv/biznesa_abc/biznesa_inkubatori/kontakti/. Inkubators – par to jau liecina pats nosaukums – ir īpaši labvēlīga un saudzīga vide, kur mazus cālēnus ieliek apgaismota, silta kaste, baro un rūpējas, lai veicinātu viņu attīstību. Šāda atbalsta forma izveidota jaunajiem uzņēmējiem, kam piedāvā dažādas konsultācijas, grāmatvedības konsultācijas un vēl daudz ko citu, lai iesākumā saudzīgā vidē varētu uzņemt apgriezienus un iziet lielajā biznesa vidē. Piemēram, Kurzemes Biznesa inkubators, Ventspils Augsto tehnoloģiju parks un SEB banka kopā īstenoja konkursu *Drosmīgo ideju atbalsta programma* ambiciozu un radošu biznesa ideju autori varēja iegūt nepieciešamo finansiālo atbalstu un padomu biznesa attīstībai.

Bankas. Nav tiesa, ka šobrīd bankas vispār ignorē jaunus uzņēmējus un nedot kredītus. Bankas padziļināti pievērš uzmanību plānam un naudas plūsmam. Ļoti svarīga ir biznesa idejas ilgtspēja – vai tā domāta tikai šodienai, vai to var attīstīt, paplašināt, lai veidotu eksportu, palielinātu tirgu u. tml. Ja tev ir ideja un biznesa plāns, droši dodies uz banku. Varbūt labāk par kredītu saņemšanai ir vajadzīgas garantijas. Ja paši tādu nav, vari izmantot Latvijas Garantijas aģentūras pakalpojumus.

Nem vērā! Bankas agrāk finansēja tikai lielos uzņēmumus, bet tagad viņi pievērš uzmanību arī mazajiem un vidējiem uzņēmējiem, piedāvājot dažādas programmas, sagatavošanas kursus un seminārus, lai tādējādi izskolotu savas nākamās klientus.

Eiropas struktūrfondi. Ja uzņēmums jau nodibināts un tam nepieciešams finansējums, vari papētīt, kā iegūt Eiropas struktūrfondu naudu. To piešķir, gan inovācijām, lai uzlabotu esošo uzņēmumu. Piemēram, ja kosmētikas ražošanai, ko līdz šim darīji sava virtuvītē, tu gribi iegādāties jau izpildīšanas iekārtu, vari pieteikties Eiropas struktūrfondu finansējumam. Mēģini, jo nav teikts izskata tikai miljonu vērtos projektus, arī mazajam biznesam var prasīt vairākus desmitus tūkstošus. Pārlūko EM, gan LIAA, gan ZM, gan IZM mājaslapas par aktualitātēm, nosacījumiem, kritērijiem utt. Noteikti apmeklē šo institūciju, jo īpaši LIAA, bezmaksas seminārus, kas notiek arī reģionos.

Privātie investori. Tautā tos mēdz dēvēt arī par biznesa eņģeļiem Vienīgi – šobrīd Latvija izveidojies maldīgs uzskats, ka tie ir bagātie cilvēki, kas daļa naudu. Privātas investors ir uzņēmējs, kas jau sapelnījis naudu, izveidojis uzkrājumu un tagad domā, kur to ieguldīt. Privātie investori, tāpat kā bankas, pēta biznesa plānus un analīze, kāda būs uzņēmuma attīstība. Tāpēc nevar doties uz sarunām, rādīt skaistus ciparus un domāt, kā tas muļķis neko nesaprot. Gluži pretēji – šie cilvēki ir bijušas biznesa daudzus gadus un labi zina, kas ir biznesa plāns un naudas plūsmas grafikus. Ir jāsaprot un jāpārdod sava ideja investoram. Un nevajag apvainoties, ja naudu nedod. Tas nav liels naudas maiss, no kura tiek izdalīta nauda. Visticamāk, viņš tavai idejai neredz perspektīvu.

Kur meklēt? Ir vairākas organizācijas, kuras apvienojušies privātie investori,- Latvijas Privāto investoru asociācija u. c. Privāti investori, vienkārša valoda runājot, ir cilvēki kam ir nauda, ko varētu ieguldīt. Palūkojies apkārt, tikpat labi tas varētu būt kaimiņš vai drauga draugs. Ir cilvēki, kas apzināti tiekas ar jaunajiem uzņēmējiem un meklē iespējas kur ieguldīt. Ir daudz tādu, kas paši vairs nevēlas skriet un sisties, bet var veidot finansējumu un saņemt par to dividendes.

Riska kapitāla fondi. Tie domāti jau lielākajam investīcijām, kad mazais uzņēmums jau attīstījies un pienācis brīdis, kad nepieciešams strauji paātrināt attīstību vai aiziet eksporta tirgu. Tad ir jādodas pie investoriem, jāstāsta par saviem plāniem, cik daudz naudas trūkst, piemēram, jaunām ražošanas iekārtām. Ir riskā kapitāla asociācija, detalizēti par to vari palasīt www.lvca.lv.